

Poština plačana v gotovini.

GLEDALIŠKI LIST

SLOVENSKEGA NARODNEGA GLEDALIŠČA V LJUBLJANI

OPERA

1946 – 1947

**25-LETNICA UMETNIŠKEGA DELOVANJA
VEKOSLAVA JANKA**

G. VERDI
TRAVIATA

8

Vsebina:

Ob jubileju Vekoslava Janka

Pismo prijatelju ob petindvajset-
letnici

Pevec Vekoslav Janko

Vekoslav Janko o ruškem gledališču

Najpomembnejše pevske partije

Germontova pesem iz »Traviate«

»Traviata« (vsebina)

Nekaj veselih o Janku

Jubilejna predstava 15. februarja 1947

G. VERDI

TRAVIATA

Opera v treh dejanjih po Dumasjevi drami »Dama s kamelijami«
Napisal F. M. PIAVE. — Prevedel N. STRITOF.

Dirigent: D. ŽEBRE

Režija: E. FRELIIH

Violetta Valery	Zlata Gjungjenac k. g.
Flora Bervoix	S. Poličeva
Anina, Violettina sobarica	M. Patikova
Alfred Germont	Josip Gostič, k. g.
Georg Germont, njegov oče	VEKOSLAV JANKO
Gaston, grof de Letoriere	M. Brajnik
Baron Douphol	I. Anžlovar
Marki Obigny	F. Langus
Doktor Grenvil	F. Lupša
Violettin sluga	J. Štular
Florin sluga	M. Škabar

Violettini in Florini prijatelji in prijateljice.

Kraj: Pariz in okolica.

Scena: Ing. E. Franz

Koreograf: P. Golovin

Cena Gledališkega lista din 6.—

Lastnik in izdajatelj: Uprava Slovenskega Narodnega gledališča
v Ljubljani. Predstavnik: Janko Liška. Urednik: Smiljan Samec.
Tiskarna Slovenija. — Vsi v Ljubljani.

GLEDALIŠKI LIST

SLOVENSKEGA NARODNEGA GLEDALIŠČA V LJUBLJANI

1946-47

OPERA

Štev. 8

Kljub izredni pevski nadarjenosti našega naroda, se pevska umetnost pri nas dolgo ni mogla razviti. Narodna in gospodarska nesamostojnost sta iz našega človeka ustvarili sužnja, ki so mu viški človekovega udejstvovanja bili zelo težko dosegljivi. Nekaj slavnih imen (Vrhunčeva, Naval-Pogačnik, Nolli itd.) iz preteklega stoletja te navedbe le potrjujejo. Šele majhna politična sprostitev v prvem desetletju našega stoletja nam je na tem polju prinesla nekaj več uspehov. Izza te dobe vstaja naša starejša generacija, ki se deloma še danes prav krepko drži: Betetto, Križaj, Rijavec, Lovšetova itd. Tem se priključijo ob koncu vojne vrsta mlajših moči, ki je po l. 1918. pomagala ustvarjati solidne temelje naše slovenske Opere. Ti pionirji naše reproduktivne operne umetnosti so sicer dali svoje najboljše sile v dobi med dvema vojnama, v kateri so se morali boriti s težavami in nerazumevanjem, da so vendarle dočakali sedanost, ki nam odpira nova, neslutena obzorja. Med te pionirje štejemo tudi našega jubilaranta, tov. Vekoslava Janka.

Kakor mnogi njegovi sovrstniki polaga danes sebi in občinstvu račun o opravljenem delu, ki res ni bilo ne majhno ne malopomembno. Zato pozdravljamo ta praznik dela v naši Operi.

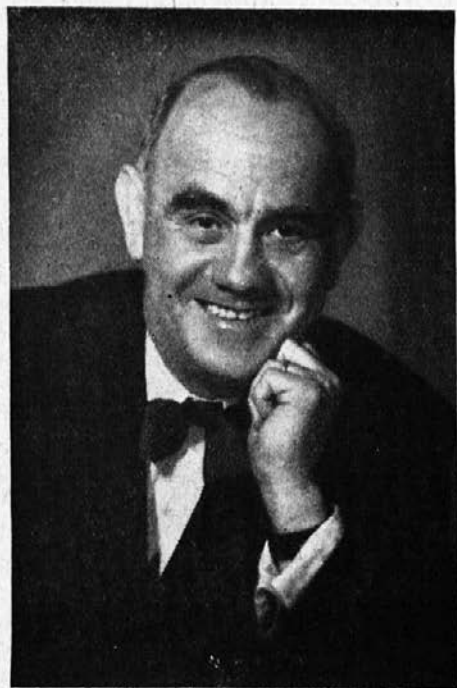
Pogled v preteklost naj nam utrdi zavest, da kljub vsemu nismo trčili energij brez haska, pa če ne bi bili ustvarili drugega kot podlago za razvoj mlajšemu rodu, ki bo v bližnji bodočnosti dogradil naš kulturni hram v polnem, oživljajočem soncu svobode.

V tem smislu čestitamo jubilarantu in mu želimo, da bi dosegel še mnogo uspehov!

Uprava Slovenskega narodnega gledališča

in

Direkcija Opere

Vekoslav Janko

PISMO PRIJATELJU OB PETINDVAJSETLETNICI

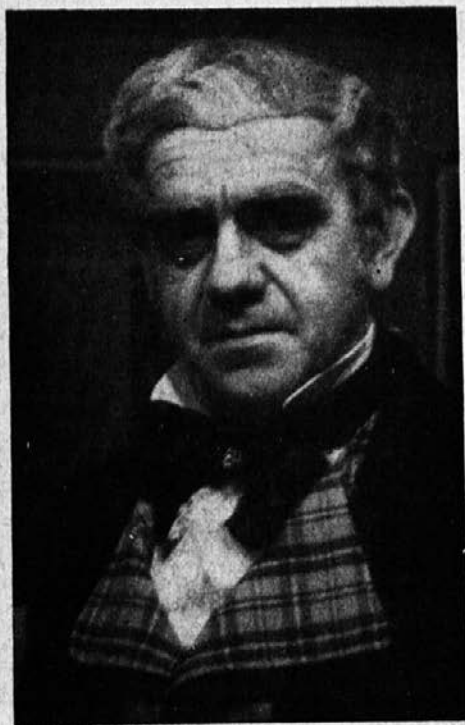
Dragi tovariš in prijatelj!

Ne vem, če Ti bo prav, da Te nadlegujem s svojim pisarjenjem. Toda jubilej petindvajsetletnega udejstvovanja kot operni pevec-solist niso mačkine solze! Pa sem pobaral na telovniku gumbe, kakor Margareta marjetico: me ljubi, me ne ljubi...

Izšlo se je na ljubezen, in zato mi ne zameri, če Ti na današnji pomembni dan Tvoje umetniške poti pošiljam te vrstice kot dokaz, da si mi enako drag kot zrel in zaslužen umetnik, kakor si mi bil nekdam kot vzoren učenec.

Spoznala sva se leta 1924. v Celju ob priliki nekega Bohemskega večera. Takrat sem Te prvič slišal. Zbudil si takoj mojo pozornost. »Tega bi potrebovali v Ljubljani,« sem si rekel in nisem Te več izpustil iz oči. Da si pravi »kempelje«, si dokazal tudi ob priliki »žogobrnega« gostovanja ljubljanskega gledališča v Celju, ko ste nas nažgali, da je bilo joj! In to, čeprav sem z vso takratno obilnostjo svojega korpusa branil ljubljanska vrata. Bila so vendarle širja od mene. Pretentali ste nas, ko ste vtihotapili v svoje gledališko moštvo tri poklicne nogometasč. Pa nič za to! Veseli smo bili kljub temu, saj je bila vsa veseloigra namenjena v dobrodelne svrhe. Ampak naučili ste nas »kako da treba«, da smo se Ljubljančani kasneje ob enaki priliki v Mariboru poslužili iste ukane. Takrat smo pa mi zmagali in zmagò smo seveda pošteno praznovali v Grajski kleti. Ali se še spominjaš? Lepo je bilo!

Vidiš, Celje je imelo dvojni pomen. Naučili smo se dobiti igro brez tehničnega znanja, in priznal mi boš, da je tudi to umetnost. Kar pa je glavno, tam sem spoznal Tebe, ki sem Te po Tvoji preselitvi v Maribor pritegnil v ljubljansko opero. Tu si dne 20. avgusta l. 1925. prvič nastopil kot Silvio v Leoncavallovi operi »Glumači« in ostal odtlej vse do danes zvest član ljubljanskega gledališča. Kljub angažmanu si bil dovolj samokritičen, da si se vpisal na konservatorij in se potem tri leta prilagojeval vsem mojim situacijam. Ali se še spominjaš prvega zmanjšane septakorda v Tonijevem prologu? In nešteto drugih malenkosti? Toda bil si vesten in marljiv in si kaj kmalu z vidnim uspehom nastopal pri javnih produkcijah. Kakor si bil vzoren učenec, si ostal tudi vzoren umetnik ves čas svojega delovanja v slovenski operi. Tvoja marljivost, zmagoviti

Janko kot Germont
v »Traviati«

bariton s prekrasno višino, vestnost pri študiju in vsestranska uporabljivost so Ti pripomogli, da si se povzpел med prvake baritonske stroke in dočakal zaslužen jubilej v osvobojeni domovini. Za seboj imaš okrog 2800 nastopov!

Dragi moj! Le tisti, ki ima vpogled v zakulisno življenje, ve, kaj pomeni ta številka. Ob Tvojem jubilejnem razpoloženju nočem obujati sentimentalnih spominov. Za to imava še čas, kajti zdaj se še ne dava! Ponosen bodi na svojo umetniško pot. Lovec si. Ljubiš naravo in vso njeno neizčrpno lepoto. Narava in umetnost Ti bodita vir novih moči in krepkega zdravja! Iz vsega srca Ti želim, da bi še dolgo vrsto let služil gledališki umetnosti in nudil z njo užitka zvestim obiskovalcem slovenske Talije!

Zdravo!

Tvoj stari

Julček

Kot Lescant
v Massenetovi »Manon«

PEVEC VEKOSLAV JANKO

(O priliki 25 letnice umetniškega delovanja)

Ko bo kronist listal nekoč po rojstnih bukvah in kroniki župnije v Rušah, bo ugotovil nekaj zelo čudnega. Dne 17. maja 1899. leta se je rodil v pošteni obrtniški familiji sin Alojzij, in v isti knjigi stoji zapisano, da je taisti sin Alojzij, umrl že tri leta prej, to je 1896. leta. Zato pišemo danes te vrstice prav za prav nekemu, ki ga sploh ni, in vendar je. Celo tako zelo je na tem svetu, da nam z žlahtnostjo svoje darovitosti, svojega glasu lepša življenja. — Zadeva v kroniki je bila takrat namreč ta, da je imel sinko Alojzij brata Alojzija, ki je dejansko umrl prej, župnik pa je zamešal brata, ki sta imela isto ime, tako da je nastalo nešteto neprilik in težav ...

*

Torej mladi Alojzij-Vekoslav, ki ga v bukvah ni bilo zapisanega, je nastopil v Rušah svojo pot v življenje z zaprekami, ker mu je gosposka rekla, da ga sploh ni. Vendar se je doma razlegala pesem,

Figaro v »Seviljskem brivcu«

ki sta jo pela oče in mati, in mladi pokavec se je kmalu pridružil v tercet. — Kakor povsod pri nas, so tudi v Rušah krepki rokodelci uprizarjali igre in naš pobič špega nedovoljeno te silne uprizoritve skozi špranje, čeprav nima sicer nobenega odnosa do teatra. Kasneje, ko dobi prve dolge hlače, ga angažirajo gasilci, in z vso vnemo sodeluje pri veličastnih igrah, ki so takrat tvorile repertoar podeželskih odrov, to so slavni »Trije tički«, »Eno uro doktor« in Nestroyev: »Semkaj — tjakaj«. — Kot Šaljapin nekoč, si natika na lice čudovite brke, brade in porablja ogromne količine dragocenih šminok — kajti biti star štirinajst let in igrati starega policaja — to pa res ni kar tako ...

*

Po vojni snuje Nučič v Mariboru teater. Začel je šolo, Janko je zraven in že statira in v »Tugomeru« nastopi prvič v vlogi. Repertoar mariborskega teatra je pester, delo hiti in v Andrejeva »Dnevi našega življenja« se dogodi tisti usodni prelom. Kar na lepem, kot je to vedno ... Neznatno vlogo Miška igra tam Janko, a ta Miško prepeva v prvem aktu staroslavno, rusko, študentovsko pesem: »Bistri kak volni vsje dni našej žizni, čto den, to karoča k magilje naš put ...« — Stari lisjak Nučič posluša in ugotovi, da je to glas, ki zasluži pozornost. Pa pokliče svojega starega eksperta za muziko, Razbergerja, in zgodi se, da postane iz dramskega igralca Janka

»Car Kalojan« (car)

preko noči operetni tenor Janko, ki poje v »Mamzelle Nitouche« — s Šimencem; razlika med njima je samo ta, da je Janko tenor Champlatrais — Šimenc pa govori glupo prozo ravnatelja gledališča. — Poleg svojih tenorskih partij mora nadebudni ljubljeneec mariborskih licejev brižno sodelovati v Drami in s pridom igra celo vrsto vidnih vlog, med drugimi Osipa v »Revizorju«. — Potem se skrega iz objestnosti s tedanjim upravnikom Brenčičem in odide v Zagreb k opereti na Tuškancu.

Opereta na Tuškancu klavrno propade. Janko pride 1923. leta v Celje kot nadomestilo za železnika in skuša voditi celjsko gledališče. Tam ga sreča Betetto in mu kot prvi pové, da je bariton in sicer dober bariton. To pa res ni kar tako!

*

Komur je dejal moj prijatelj Julček, da je dober bariton, mu sme verjeti, ker to je redka pohvala. — Tudi pri Janku se je izkazal ta prognostikon kot najpravilnejši, ampak Janko ima smolo, ker pride med čudne stope, v čuden mlin, med dva mlinska kamna, ki meljeta vsak po svoje. Eden se imenuje upravnik gledališča Matej Hubad, drugi pa je ravnatelj Opere Rukavina. Hubad pravi Janku: »Angažiral vas bomo!« Rukavina pravi Janku: »Ne potrebujemo vas!« Nato pravi spet Rukavina Janku: »Sprejeli vas bomo,« a istočasno se odreže Hubad, da ni za to kredita. Tako koleba Janko med

»Jonny svira« (Jonny)

obema vse dotlej, dokler spet usoda ne poseže v opero. Cvejič odhaja v Brno, Holodkov je še v Beogradu, ljubljanska Opera pa nima baritona. Takrat se odpro vrata na stežaj in — Janko je član Opere. To pa res ni kar tako!

*

Zdaj nastopi za mladega pevca doba dela in življenje terja od njega vse. Zdrav, čeden in stasit mož stoji dan za dnem pred novimi, vedno večjimi in odgovornejšimi nalogami. Z vedrostjo in vzgledno pridnostjo se dviga in njegov žametni, vijoličasti, kardinalsko pobarvani bariton poje, blesti in osvaja s svojo izredno toplino vse poslušalce. Ni naša naloga govoriti o vseh neštetih partijah, ki jih je Janko že prepel na odru naše Opere, o tem bodo lahko govorili bolj poklicani. Ampak eno le povemo: iz dramskih vlog je rastel pevec Janko, preko lahke operetne muze je zorel in postal vzor pevca-igralca, za katerega nas lahko zavida marsikak zavod. Zavida, da! Kajti v tem pevcu ni združen samo zaslužen in vzgleden član opere, temveč tudi zvest in pošten zagledanec v svoj poklic. To pa res ni kar tako!

*

Rossini, Verdi, Puccini, Weinberger, Křenek in dolga vrsta zlahčnih imen komponistov stoji v njegovem repertoarju. Tudi Kogoj, Bravničar, Švara in stari Foerster lahko debatirajo o njegovem

»Faust« (Valentin)

znanju, pridružijo se jim pa tudi lahko Lehar in »Grofica Marica« mu naredi z Penižkom globok poklon. — Ali je bilo težko življenje, vprašamo Janka? Ni bilo! Ali je bilo vredno živeti, vprašamo Janka? Bilo je! Kdor lahko tako odgovarja, temu tudi kralj Tref in Štritof in mi drugi porečemo: to pa res ni kar tako!

*

Petindvajset let ima Janko za seboj, poleg sebe ima nade, vedrost, ženo in sinka Janko-Janko in Janko-Lojzek in psička Pikico... Pa še mnogo, mnogo drugih stvari, ki jih je podedoval in prinesel s seboj iz Panonije, in ki jih deli ob večerih z nami na široko in z razsipno roko — ne, stój, z razsipnim grlom.

Ost.

VEKOSLAV JANKO O RUŠKEM GLEDALIŠČU

Kot zvest ruški domačin ni Janko nikoli posebno obrajal niti morja niti planin, ampak se je ob vsakih počitnicah zatekel z družinico pod Pohorje v svoje rodne Ruše. Tu se je v zeleni naravi spet nadihal čistega zraka, pomoževal z domačini in se napil njihove preproste, zategnjene govorice. Vendar tudi tu ni mogel popolnoma izpreči iz gledališkega voza. Preveč mu je nagajala odrska žilica.

»Hovanščina« (Šakloviti)

Pa je tudi operni pevec Jankov »Lojze« užival pri domačinih vse preveč občudovanja, da ga ne bi vedno povpraševali, naj jim pripoveduje, kako je na pravem, velikem gledališkem odru.

Tako se je Janko domislil, da bi tudi doma, v Rušah poizkusil teater v nekaj večjem obsegu, kakor so ga bili doslej vajeni in kakor je bil tudi sam v mladosti sodeloval pri ruškem vaškem odru. S prijatelji, ruškimi amaterji, se je spravil na delo, in zgradili so ruško letno gledališče. Pa prepustimo o tem besedo Janku, ki nam je o njem pripovedoval:

»V poletju 1932 smo ga ustanovili. To je bilo lépo, ko je v »Podgoroj« zapelo več kot trideset lopat in krampov, ki so jih vihtele krepke roke kmeta, študenta, kovača, delavca, inženirja, učitelja, uradnika in drvarja. Samokolnice so škripale, s pol golih teles je tekel znoj v potokih, pridne vaške gospodinje pa so to krdelo krepčale s hladnim jabolčnikom. V nekaj tednih je iz zapuščene grape nastal krasen amfiteater v zeleni naravi med košatimi smrekami. Kot otvoritveno predstavo smo zaigrali Finžgarjevega »Divjega lovca«. Nekateri so gledali na nas skeptično, drugi pa so bili trdno prepričani v zmago novotarije-igre brez zastora in kulis. Prostor smo dobili v najem zastonj, deske za sedeže pa so nam darovali zavedni kmetje. K otvoritveni predstavi so se valile množice ljudstva, tako da smo imeli nemalo skrbi, kam s toliko publike. Prva predstava je imela velik uspeh. Ko na koncu zadnjega dejanja odneso divji

»Figarova svatba« (grof Almaviva)

lovci svojega mrtvega tovariša, in zapoje dekleta otožno pesem »Oblekla bom črni gvant...«, se publika kar noče dvigniti s sedežev. Vse strmi v kuliserijo, ki jo je ustvarila narava sama: v ozadju Kozjak s prijaznimi kmečkimi domovi, levo in desno šumni gozdovi, igralska ploskev zelena livada, obrobljena z vaškimi sadovnjaki, na nebu pa večerna zarja...

Prvi je pisal o ruškem letnem gledališču Kreft. Potem so se vrstile predstava za predstavo, vsako leto druga.

- Leta 1933. so sledili Jurčičevi »Rokovnjači«,
.. 1934. »Domen«,
.. 1935. Vombergerjeva »Voda«,
.. 1936. Jurčičev »Deseti brat«,
.. 1937. Plaovičeva »Voda sa planine«,
.. 1938. Šketova »Miklova Zala«,
.. 1939. Jankovi »Pohorski kmetje«,
.. 1940. »Matija Gubec«.

Vseh predstav je bilo dotlej 18. Obiska pa pri sleherni predstavi nad 2000 oseb, pri Miklovi Zali celo 5000. Sledijo štiri temna vojna leta.

V svobodnem letu 1945 smo spet otvorili letuo gledališče s Klopčičevo »Materjo« in Potrčevim »Izdajalcem« (dve predstavi). L. 1946. pa smo ponovili »Matija Gubec« v svitu reflektorjev (dve predstavi).

»Traviata« (3. dejanje)

Moj ideal je bil vedno — veliko gledališče, ki bi imelo mnogo sedežev in nizko vstopnino. Prav v tistih letih je vladala gledališka kriza skoraj po vsem svetu. Glej čudo! V Rušah so krizo odpravili na mah! Preprost pohorski drvar, žagar in kmet je imel do gledališča različne predsodke in ravno to vrsto publike bi si bil rad pridobil. Letnemu gledališču se je plaho približal, stal pod smreko v bližini in nezaupno opazoval tok dogajanj na sceni. Pri teh ljudeh za vstopnino nismo bili natančni. Drugo leto je že pogumno pristopil k blagajni in plačal vstopnino, s seboj pa je privedel ženo in najbližje znanke. Tretje leto pa je komaj dočakal nove igre. Tako se je rekrutirala naša publika. Uprizarjali smo samo ljudske igre s petjem in primitivno glasbo, črpali pa smo repertoar samo iz jugoslovanske literature. Kostume smo si izposojevali pri mariborskem, ljubljanskem in celo zagrebškem gledališču. Igralci so za narodne, oziroma kmečke igre naravnost nenadkriljivi. Mnogokrat tujci nikakor niso hoteli verjeti, da so to zgolj diletanti. Iz vstopnine smo si potem nabavljali cement za zidavo novih teras in kupovali nove kostume in narodne noše, ki smo jih imeli že krasno zbirko.

Prav posebna vrlina tega gledališča je neverjetno dobra akustika. Z ugodnega sedeža slediš scenam, ki se vrše zdaj na hribčku, zdaj na livadi, zdaj spet pred kmečko hišo in imaš vtis, da gledaš resnično življenje.

To gledališče smo gradili kolektivno.

Nikoli si nisem hotel lastiti glavnih zaslug za to mlado gledališče. Res je, da sem žrtvoval sleherne počitnice, toda saj sem bil od

»Aida« (Amonasro)

poklica. Žrtvovali so se igralke in igralci, ki so prihajali na vaje naravnost z njive in od težkega tovarniškega dela, brez okrepčila in počitka, režiser pa je neizprosno strog. Po vaji smo vsakokrat zapeli, da se je razlegalo preko vasi na sosadni Kozjak. Med nami je vladalo najvzornejše tovarištvo, le tega smo se budno zavedali: »Tam za hribom je meja«! Izza meje škili požrešni sosed, najmočnejši obrambni zid pa je narodna zavest.

Hudo je prizadela gledališče vojna. Skoraj ves inventar in literatura sta bila uničena. Treba je začeti znova. Naj omenim, da je bil splošen obisk predstav našega ljudskega letnega gledališča naravnost ogromen. Če računamo povprečen obisk vsaj 2500 oseb na predstavo, pomeni pri doslej danih 22 predstavah 55.000 obiskovalcev. Če se spomnimo, da so prihajali na predstave Pohorci ure in ure daleč, drugi iz Dravske doline, s Slovenskih goric in Koroške, vidimo, kakšnega ogromnega kulturnega pomena je to obmejno ljudsko gledališče, ki se je pa vzdrževalo brez javnih podpor.

Moja želja je, da bi dobilo to gledališče kader mladih, požrtvovalnih moči in da bi v svobodi rastle in cvetelo.«

NAJPOMEMBNEJŠE PEVSKE PARTIJE VEKOSLAVA JANKA

Izza sezone 1925-26, ko je bil angažiran v ljubljanski Operi, je Vekoslav Janko opravil ogromno delo kot operni pevec in prve čase tudi še kot operetni igralec. Do dne 7. februarja 1947 je v Ljubljani v večjih in manjših vlogah **odpel 2438 predstav!** Če k temu številu prištejemo še njegove nastope v Mariboru, Celju in Zagrebu, je Janko dosedaj absolviral na naših odrih nad 2800 predstav.

Povprečno je vsako sezono nastopil 110 krat in je bil gotovo med našimi najaktivnejšimi pevci z najobsežnejšim repertoarjem.

Tako naštejemo med njegovimi najpomembnejšimi partijami:

Komponist:	Opera:	Partija:	Nastopov:
Vladigerov	Car Kalojan	Kalojan	5
Wagner	Lohengrin	Telramund	6
Cilèa	Adriana Lecouvreur	Michonet	8
Čajkovski	Jolanta	Robert	10
Goldmark	Sabska kraljica	Kralj	8
Puccini	Gianni Schicchi	Schicchi	12
Křenek	Jonny svira	Jonny	8
D'Albert	Mrtve oči	Arcezij	10
Mozart	Čarobna piščal	Papageno	11
Mozart	Figarova svatba	Grof	15
Ponchielli	Giocanda	Barnaba	14
D'Albert	Nižava	Sebastiano	9
Weinberger	Svanda dudak	Svanda	16
Čajkovski	Evgenij Onjegin	Onjegin	16
Donizetti	Lucia Lammermoorska	Edgardo	17
Verdi	Ples v maskah	Renato	22
Čajkovski	Pikova dama	Knez Jelecki	24
Donizetti	Don Pasquale	Doktor Malatesta	21
Puccini	La Bohème	Marcel	26
Verdi	Aida	Amonasro	17
Borodin	Knez Igor	Igor	15
Bizet	Carmen	Escamillo	34
Gotovac	Ero z onega sveta	Mlinar Sima	36
Verdi	Trubadur	Grof Luna	44
Gounod	Faust	Valentin	50
Puccini	Madame Butterfly	Sharples	72
Rossini	Seviljski brivec	Figaro	85
Smetana	Prodana nevesta	Miha in Krušina	123
Verdi	Traviata	Germont	133

Med Jankovimi operetnimi nastopi so bili najbolj znani: Penizek v »Grofici Marici« (72 krat), Pilot v »Sv. Anton, vseh zaljubljenih patron« (56 krat), Schubert v »Pri treh mladenkah«, Adam v »Tičarju« itd. — Vsega skupaj je v ljubljanski Operi odpel nad 160 različnih vlog.

Janko v krogu svoje družine

GERMONTOVA PESEM IZ »TRAVIATE«

Mar pozabil si na dom,
kraj mladostnih, srečnih dni,
tam kjer morje se blesti
in zeleni gaj šumi?
Sestra čaka tam na te,
muči težko jo gorje,
joče majka za teboj
in nesrečni oče tvoj.
Kdo pretrgal je vezi,
da nas nič več ne poznaš?
Mar smo tujci tebi mi,
da besede nam ne daš?
Čuj me, sinko ljubi moj,
zapuščen je domek tvoj!
Čuj njegov glas,
čuj doma glas.

pojdi z menoj!
Ah, odkar si šel od nas,
sama žalost je doma,
razoran je moj obraz
in razguban od gorja.
Noč in dan trpi srce,
brez solza so že oči,
ah, pretežko je gorje,
kakor skala me teži.
A če prideš k nam nazaj,
sama radost bo doma,
in naš dom bo kakor raj
in sijal bo do neba.
Dobrotni bog, ah, daj nazaj
nam prejšnji raj!

Prevedel Niko Štritof

TRAVIATA

(Vsebinska)

Prva slika. V Parizu pri Violetti. V galantnem Parizu se plemič Alfred Germont tako zaljubi v Violetto, da pozabi, kdo prav za prav je. Violetta živi kakor mnogo drugih deklet zelo lahkomišno in ne jemlje niti življenja niti ljubezni svojih prijateljev resno. Zato tudi za Alfredovo ljubezen nima drugega kot roganje in posmeh, čeprav ji je mladenič všeč.

Druga slika. Pri Alfredu na kmetih. Alfredova stanovitnost je Violetto končno le toliko ganila, da je sledila njegovi želji in se preselila z njim na kmete. Tu živita oba daleč od šumnega sveta le za svojo tiho ljubezen. Nekega dne pa pride stari gospod Germont iskat svojega sina. Doma najde Violetto, a vse, kar ji je hotel očitati, se izgubi v nič pred močnim vtisom, ki ga dobi pri tem obisku. V svoje veliko začudenje vidi, da ni šla z Alfredom zavoljo denarja, temveč da nasprotno še zanj mnogo žrtvuje. Globoko pretresen nad pristnostjo njenih ljubezenskih čustev, jo vendarle prosi, naj se loči od Alfreda, ker bi sicer zaradi njegovega razmerja z Violetto in meščanskih predsodkov bila močno ogrožena možnost njegove hčerke. Violetto gane prošnja nesrečnega starca in vsa v solzah pristane na težko ločitev.

Tretja slika. V Parizu pri Flori. Na intimni večerni zabavi pri prijateljici Flori je navzoča tudi Violetta. Ko Alfred za to izve, gre še on tja. Tam se pri igri ostro sporeče z enim izmed Violettinih častilcev, baronom Doupholom, tako da ga prestrašena Violetta mora prositi, naj odide z zabave. Vse preveč jo namreč boli razklano srce. Razjarjenega Alfreda pa slepa ljubosumnost zavede tako daleč, da vpricho vse družbe Violetto surovo razžali in ji celo vrže denar pred noge. Prav v tem hipu vstopi v dvorano Alfredov oče in vidi sinov nespodobni nastop. Ob očetovem glasnem svarilu se Alfred zave in se skruši v globokem kesanju.

Četrta slika. V Violettinem drugem stanovanju. Burno življenje in dolga, zahrbtna bolezen sta Violettino zdravje do kraja oslabilo. Slovo od ljubljenega Alfreda ji je vzelo zadnje moči. Ne Alfredova vrnitev, niti dobrosrčno prigovarjanje njegovega očeta, niti zvesta zdravnikova brižnost, niti strežničina ljubezniva oskrba je ne morejo več obvarovati pred žalostnim koncem; obdana od vseh, ki so ji bili dragi, izdihne svoje življenje kot tragična žrtev svoje prejšnje neuravnovešenosti in poznejše odpovedi.

NEKAJ VESELIH O JANKU

Odpovedana predstava ...

Janko hiti k predstavi, eno uro pred pričetkom, kot veléva hišni red. Kislo se drži in ne pogleda nikogar, kot vedno pred vsako težko predstavo. Izgine v svojo garderobo, se sleče in šminka. Ura kaže sedem, garderoberja in lasuljarja od nikoder! Vraga, to ju bo nahrulil. V garderobo pokuka nočni čuvaj: »Kaj pa vi tukaj?« Janko ga debelo gleda v maski in spodnjih hlačah: »Saj je vendar predstava!« Nočni čuvaj se gromko zasmeje. — »Predstava je bila že včeraj odpovedana!«

Domov ...

Janko je bil telegrafiral v Ruše: »Čakajte me! Stop. Pridem gotovo!« — Zdaj pa sedi na peronu v restavraciji in čaka na odhod vlaka. Brezskrbno srka čašo piva, ko se začne vlak premikati. Janko pograbi kovčeg in jo ucvrte za drvečim vlakom. Težko oprtan s kovčkom in nahrbtnikom vendarle dohiti zadnji vagon, ter se s pomočjo potnikov vzpne na stopnice. Brisoč si znoj, ves zadovoljen zjeclja: »Pa sem ga vendarle ujel.« — »Kam pa ste namenjeni?« vpraša neki znanec. »V Ruše vendar!« — »Ta vlak pa pelje proti — Ptuj!« V Rušah so ga čakali dva dni, tretji dan jo primaha peš, ves zmčekan in nenaspan.

K Arehu ...

Pok, predsednik planinskega društva, Lésjak, je počitničarje rad uporabljal za gorske vodnike. Nekoč je spremljal Janko priletno gospodično s težkim nahrbtnikom in drugimi pritklinami na planino. Prišedši na cilj, izroči gospodična 20 dinarjev oskrbniku, da nagradi vodnika. Vodnik je mahoma imel okoli sebe veliko družbo, ki je pridno prepevala in popivala pozno v noč: »Čuden vodnik, ki daje za pijačo, deli napitnino in spi v hotelski sobi!« pravi gospodična oskrbniku. »Čuden, čuden, pa še bolj čudno se vam bo zdelo, če vam povem, da poje v ljubljanski operi!«

Tehnična napaka ...

Na Svečnico je Janko delal obračun nad svojim gledališkim delovanjem, kolikokrat je nastopil koliko vlog je pel, kolikokrat je bil netočen itd. ... Točnost, moramo reči, da je to čednost Janko gojil in da ni doslej nobene predstave zamudil! O pač! Ko je natanko pobrskal po spominu, se je domislil, da se mu je nekaj takega pripetilo pred 25 leti v Mariboru! V Ljubljani pa reš ni doslej še no-

bene zamudil. Se pravi — da ga ne bi bil vrag s spancec premamil prav na to nesrečno Svečnico letos, ko se je še dopoldne sam pri sebi bahal s svojo točnostjo. Spoštovana publika, oprostite! Tista tehnična napaka na Svečnico popoldne ob treh, zaradi katere je »Seviljski brivec« začel s polurno zamudo, je bil namreč — Janko!

Jankova kopel in Štritof...

Tisto o zimski kopeli bi rad vedel! To pa je bilo tako: Bil je krasen petek, prost dan, poln sonca, lep sneg za smuko. Torej ven, recimo, na Toško čelo! To je bilo 1938. leta, ko je vladal hud mraz okoli 20 stopinj pod ničlo! Ko se vračam od Vodnika proti domu, jo urežem kar naravnost čez polje, gozdiče in prekope. Čez Glinščico je bil tak vabljev snežen mostiček, da sem ga kar pogumno naskočil in — o groza! Štrbunknil sem s smučkami na nogah do pasu v vodo. Od pasu navzgor pa sem bil zasut s snegom! Sneg v očeh, ušesih, nosu, v ustih in za vratom! Brrrr... Kako se rešiti iz mučnega položaja, je bilo zdaj vprašanje. Smučke pod ledom. Kako jih sneti? Hočeš, nočeš, moral sem lepo počeniti do vratu v vodo, da sem lahko odpel smuči, jih vrgel na breg, nato pa se še sam skobacal iz vode. Zdaj sem stal na bregu, moker kot miš, da sem se kar samemu sebi zasmilil. Kaj zdaj? Ali naj grem v bližnjo hišo? Ah kaj! Dilce na ramo in junaško po Večni poti domov! Vsa obleka je bila na mah železen oklep, tako da sem prišel domov do krvi odrgnjen. V čevljih je šklofotalo, iz mene je puhtelo, mraza pa, da bi ga lahko prodajal!

Kaj, kopelj? To ni bila taka reč, ampak posledice? Jutri je na sporedu »Traviata« z gostom Drimot z Dunaja in pred to predstavo sem imel vedno ta vražji rešpekt! — Doma sem dvignil peklenški alarm. Z združenimi močmi sem se rešil oklepa, se zaril pod odejo, spil škač vročega čaja z žganjem oziroma žganja s čajem, požrl pest aspirinov in čakal, čakal — pljučnice! Ponoči sem vsakih 10 minut preizkušal glas: ghm, ghm, mü, mü, mü... K predstavi sem šel ves plah, Štritofu pa sem pripovedoval, kaj sem prejšnji dan — videl: »Pomisli, s smučkami na nogah in oblečen je nekdo padel v vodo do vratu! Brrrr...« Štritof: »Kokrgh kirghmu dopadel!« Predstava je tekla sijajno, pel sem, kot že dolgo ne! Po predstavi se Nikotu pohvalim: »Veš, tisti, ki se je včeraj s smučkami kopal, sem bil namreč jaz.« Pred vsako predstavo pojdi pod led! — pravi Štritof.